

Vítejte mezi paranoiky

Titulek tohoto článku je inspirován knihou *Only the Paranoid Survive*, kterou v roce 1996 vydal Andy Grove, spoluzakladatel a tou dobou také ředitel společnosti Intel. Grove ve své knize přišel s konceptem "strategických inflexních bodů", tj. okamžiků, kdy v situaci na trhu dochází k zásadnímu přelomu a kdy firma, která chce zůstat konkurenceschopná, musí na nastalé změny co nejrychleji a co nejlépe reagovat.

V tak dynamickém světě, jakým jsou informační a komunikační technologie, musí být firma, která se chce udržet na výsluní, nutně paranoidní; v okamžiku, kdy se přestane ostatních bát a kdy nastalou situaci podcení, zákonitě ztratí a náskok konkurentů už nikdy nemusí dohnat. Nedávné týdny nám přinesly řadu příkladů takovéto paranoie; někdy oprávněných, jindy naopak vyloženě úsměvných.

Andy Grove v úvodu knihy popsal historickou situaci, která jej na myšlenku o nezbytnosti paranoie přivedla. Jednalo se o známý případ vadných procesorů Pentium. Společnost Intel nejprve situaci zlehčovala s tím, že ve většině případů se chyba nijak neprojeví, a až rostoucí rozhořčení zákazníků ji přimělo k tomu, aby všechny tyto procesory stáhla a zákazníkům nabídla bezplatnou výměnu. Andy Grove k tomu dodává, že od té doby už Intel nikdy nepodcenil ani ty nejnepatrnější nedostatky.

Proč o tom píšeme? V únoru potkalo něco podobného společnost Microsoft, a to jen dva týdny poté, co na japonský trh uvedla svou herní konzolu Xbox. Vyšlo najevo, že mechaniky DVD mají blíže nespécifikovanou vadu, která způsobuje poškrábání disků. Microsoft zpočátku tuto aféru bagatelizoval a upozorňoval na to, že disky jsou poškrábány pouze na okraji a že kvalita přehrávání tím nijak neutrpí. Navíc prý bylo dotčeno jen necelé procento dodaných konzol. Zákazníci se však odbýt nenechali, a tak Microsoftu nezbylo nic jiného než uznat chybu a nabídnout bezplatnou výměnu dotčených mechanik.

Komentátoři pak ve svých sloupcích zaslali Microsoftu jednoznačný vzkaz: Vítejte ve světě spotřební elektroniky. Svět softwaru a svět spotřební elektroniky totiž nejsou totéž. A jestliže se Microsoft s radostí pochlubil výroční cenou časopisu *Microprocessor Report*, který herní konzolu Xbox ocenil koncem loňského roku, musí také přijmout zodpovědnost a začít se chovat jako seriózní hardwarový dodavatel. Tedy už žádná odmítnutí typu "To se přece dalo čekat" nebo "Tato vlastnost je zdokumentována v dodatku k produktové dokumentaci". Uvidíme, zda si i Microsoft odnese z této aférky poučení o nutnosti paranoického chování a jednání.

Kandidát č. 1: Steve Ballmer

Ne že by redmondské společnosti byla paranoia tak úplně cizí. Krásný příklad poskytl při únorovém výsledku před právními zástupci žalujících států v *cause USA v. Microsoft* samotný ředitel Steve Ballmer, který trval na tom, že požadavky žalující strany by vedly k nutnosti vyvinout a distribuovat "tisíce milionů" verzí Windows. Za této situace by prý Microsoft nemohl udržovat vývoj na dostatečné kvalitativní úrovni a byl by nucen stáhnout Windows zcela z trhu. Za rebelující devítkou prý stojí konkurenti Microsoftu, kteří chtějí redmondskou společnost poškodit.

Bylo vskutku zajímavé sledovat Ballmerovy vytáčky. Žalující státy totiž tvrdí, že nechtějí po Microsoftu nic jiného, než co on sám hodlá nabízet ve verzi Windows CE .NET - modulární operační systém, z něž si partneři OEM vyberou jen to, co se jim hodí. Když se jej pak právníci ptali na Windows CE .NET, Ballmer prohlásoval, že o žádném takovém produktu neví, neboť prostě "není odborník".

Pravda, modularita Windows ve stylu linuxových distribucí by zřejmě přinesla řadu dnes těžko předvídatelných potíží; kdo by se např. staral o uživatelskou podporu, která by jistě nebyla nijak snadná? To, co je běžné u Linuxu, by běžní uživatelé Windows asi neakceptovali. Také ocenění jednotlivých komponent Windows by asi bylo pěkně tvrdým oříškem. Na druhé straně je toto řešení vůči klientům z řad partnerů OEM i koncových zákazníků asi nejpocitivější.

Další kolo svědeckých výpovědí v případě *USA v. Microsoft* je naplánováno na druhou polovinu března a soudní jednání se s největší pravděpodobností protáhne až do května. Takže času dost, ještě uvidíme.

Kandidát č. 2: Carly Fiorinová

Ani Carly Fiorinové, současné ředitelce společnosti Hewlett-Packard, není paranoia tak docela cizí. Ukázala to 27. února na schůzce s předními finančními analytiky, když obvinila "disidentského" dědice

Waltera Hewletta z rozšiřování pomluv. Walter Hewlett totiž pár dní před touto schůzkou vydal prohlášení, v němž uvádí, že Carly Fiorinová si se současnými správními radami obou společností dohodla mimořádné prémie pro sebe a pro Michaela Capellase, ředitele Compaqu. Předběžný návrh těchto prémiových "balíčků" počítal se 70 miliony USD pro Fiorinovou a s 48 miliony pro Capellase. Carly Fiorinová investorům uvedla, že konkrétní výše těchto premií nebyla definitivně schválena a že ji musí potvrdit správní rada sloučené společnosti.

Ano, tady jde opravdu o peníze. Carly Fiorinová opakovaně uvádí, že pro Compaq a Hewlett-Packard neexistuje alternativa, ale jen těžko se vyvlékne z podezření, že se chce především "napakovat". Proto alespoň obviňuje Hewletta z toho, že ničemu nerozumí (tak to alespoň z jejich prohlášení vyznívá). Pozorovatelé na druhé straně soudí, že ani Hewlett není z tohoto hlediska tak úplně čistý. Jeho plán, podle něž by se osamostatnila tiskárnová divize a zbytek HP by byl ponechán svému osudu (mohl by jej koupit třeba Compaq), je totiž přitažlivý především pro burzovní makléře, kteří by si určitě přišli na své při prvotním úpisu akcií nové společnosti. Názory na to, která cesta je lepší, se různí případ od případu, najdou se dokonce i takoví, kteří si myslí, že se zbláznily obě strany.

Klíčová valná hromada byla naplánována na 19. března. Řada velkých akcionářů své rozhodnutí možná ohlásí už dříve, tudíž je možné, že výsledek byl znám už v polovině měsíce. Tento text byl psán o něco dříve, takže my výsledek neznáme, zatímco vy už možná ano. Koncem první březnové dekády to vypadalo takřka na remízu: vlivná poradenská firma ISS, která své služby poskytuje zhruba 30 % institucionálních akcionářů HP, fúzi sice doporučila, ale její doporučení je závazné pouze pro 10 % akcionářů. Na druhé straně jsou zde rodiny Hewlettů a Packardů, které drží asi 19 % akcií a které hlasují proti, a také největší americký penzijní fond Calpers. Ten vlastní sice jen jediné procento HP, ale jeho hlas má mezi investory poměrně velkou váhu.

Takže uvidíme. Snad se redakci Chipu podaří vměstnat výsledek hlasování ještě do tohoto čísla. Pokud ne, rozebereme si situaci okolo společností HP a Compaq i příště.

Chip tipy

V pomyslné soutěži o největšího paranoika však můžeme najít i další kandidáty a ti mají podle nás mnohem větší šance. Jako příklad můžeme uvést dvojici Joe Loughry (firma Lockheed Martin Space Systems) a David Umphress (alabamská univerzita Auburn), která začátkem března publikovala studii, podle níž je možno identifikovat datové toky procházející komunikačními zařízeními ze světelných signálů emitovaných diodami LED, které jsou běžnou součástí modemů, routerů a dalších síťových prvků. Těžko říci, zda měli na mysli špiony s komplikovaným optickým zařízením, kteří odečítají záblesky diod a pak je dekódují jako morseovku. Snad by to i šlo, ale zařízení schopné rozkódovat diodové záblesky a nějakými složitými transformacemi je převést na skutečný bitový tok by asi bylo značně složité, a především drahé. Určitě by bylo dražší než úplatek nějakému pracovníkovi dotyčné organizace za to, aby data pronesl ven třeba na vypáleném CD.

Dalším nadějným kandidátem je vláda Spojených států. Bushův poradce Richar Clarke v polovině února varoval, že největší světová supervelmoc je odhodlána vojensky zasáhnout i proti kyberteroristům. Tím se myslí zřejmě situace, že USA budou bombardovat třeba hackery, kteří se pokusí umístit na stránky CIA třeba pornografii.

V tom případě by si měli dát pozor především samotní Američané. Dne 7. března totiž americká vojenská policie zatkla jistého Gilberta Benjamina, který americké armádě v letech 1997 - 8 naučtoval přes 100 000 USD za provozování komunikační linky T1, která údajně měla zajistit záložní spojení s jednotkami v Bosně. Jak se ukázalo, Benjamin si na zmíněné lince zřídil server se sprostými obrázky a videosekvencemi. Tak vida, americká armáda jako sponzor pornografie...

Jak je vidět, paranoia může být docela užitečná vlastnost. Jen se musí ubírat tím správným směrem. Přejeme vám, aby to byl i váš případ.

Co na to finance?

Minule jsme úmyslně pominuli výsledky společnosti Cisco; jak si možná vzpomínáte, společnost byla svou výkonností natolik potěšena, že tiskovou zprávu poskytla agenturám pro jistotu dvakrát v průběhu jediného dne. Do našeho přehledu ji zařazujeme až nyní, a jak vidíte, o měsíc později je situace zcela odlišná. Zdá se, že počítačové a komunikační společnosti opět nabírají dech.

U Dellů sice nejsou na propad obrátu zvyklí, ale stále se mohou utěšovat vedoucí pozicí na poli výrobců PC. Také HP prezentuje své výsledky jako mimořádný úspěch a trumf v současné bitvě ohledně plánované fúze s Compaqem; nutno však podotknout, že některé auditorské firmy tato čísla zpochybňují a podezírají vedení HP z toho, že uměle "pumpuje" produkty do distribučního kanálu. Inu, Američané jsou po nedávné aféře Enron na účetnické triky velmi citliví. Zato vítězné tažení firmy Nvidia zatím

nezpochybňuje nikdo.

Komunikační kategorii tentokrát zpestřujeme o výsledky německého gigantu Deutsche Telekom. Jak vidíte, situace velkých telefonních operátorů opravdu není příliš dobrá, a v této souvislosti lze výsledky společnosti Cisco opravdu považovat za úspěch. Otázkou teď zůstává, komu budou výrobci telekomunikačních zařízení v nejbližší době prodávat, když všichni i nadále šetří.

V softwarové skupině vzbudila největší pozornost společnost Novell, která se dostala do černých čísel o něco dříve, než se předpokládalo. Linuxová Caldera zřetelně ustupuje ostatním distribucím a ani situace Autodesku nevypadá příliš dobře. Největším průšvihem jsou zřejmě výsledky společnosti SilverStream, která se asi až příliš zaměřila na dotcomové firmy. I mezi nimi se ale najdou bílé vrány. Podívejte se třeba na firmu Tucows, která se zabývá distribucí sharewaru a registrací domén; vypadá to, že se brzy dostane do zisku.

Poslední odstavec věnujme izraelské firmě Trend Micro; ta se zaměřuje na antivirové a bezpečnostní produkty. Na jejím příkladu se opět prokazuje, jak je tato oblast v současné paranoidní atmosféře populární. Asi to nějaký měsíc vydrží; uvidíme, jak dlouho tvůrci firewallů, e-mailových filtrů a antivirových produktů na výsluní investorské přízně zůstanou.

Firma	Období	Obrat mil. USD	Změna oproti loňsku	Čistý zisk mil. USD	Změna
Hardware					
Dell	Q4/02	8061	-7 %	456	+5 %
HP	Q1/03	11 383	-8 %	484	+243 %
NSM	Q3/02	369	-12 %	-38	-
Nvidia	Q4/02	500	+129 %	73	+135 %
Scitex	Q4/02	59	-8 %	-36	+124 %
SonicBlue	Q4/02	80	-20 %	-44	-35 %
Komunikace					
Cisco	Q2/02	4816	-29 %	664	-50 %
D. Telekom	FY/01	41 924	+18 %	-3038	-
KPNQwest	Q4/02	191	+52 %	-116	+134 %
Madge	Q4/02	12	-55 %	2,2	-
Software					
Autodesk	Q4/02	254	+4 %	22	-23 %
BEA Systems	Q4/02	231	-10 %	11	-44 %
Caldera	Q1/03	18	+160 %	-11	+12 %
Intuit	Q2/02	547	+20 %	120	+351 %
Macrovision	Q4/02	27	+9 %	4,1	-32 %
Net2Phone	Q2/02	38	+9 %	-46	-74 %
Novell	Q1/03	271	+11 %	8,4	-
SilverStream	Q4/02	9,7	-63 %	-51,5	+579 %
Trend Micro	Q4/01	82	+57 %	32	+72 %
Tucows	Q4/01	9,8	+66 %	-2,7	-86 %
Ostatní					
EDS	Q4/02	5906	+14 %	405	+26 %
Ingram Micro	Q4/02	6143	-24 %	5,7	-90 %

Situace na burze

Snad už s definitivní platností můžeme říci, že společnost SGI vstala z mrtvých. Už podruhé za sebou se umístila v první pětici, cena jejích akcií se postupně vrací na původní úroveň a makléřské firmy jí po povzbudivých finančních výsledcích zlepšují rating. V průběhu února se navíc u SGI rozhodli vrátit se ke kořenům a obnovili vývoj procesorů MIPS, které někdejší ředitel Rick Belluzzo (dnes Microsoft) s klidem odepsal ve prospěch platformy Intel.

Trojice japonských firem v dnešní špičce odráží celkový vzestup tokijské burzy; vzestup o to nepochopitelnější, že japonská ekonomika v současné době prožívá jedno z nejhorších období v poválečné historii. Zde nám komentáře scházejí.

Za zmínku stojí také situace firmy Rambus. Ta totiž na vývojářské konferenci společnosti Rambus představila paměťové moduly RIMM 4200, o nichž tvrdila, že se jedná o nejrychlejší paměti na světě. Investoři na toto tvrzení okamžitě skočili a cena rambusovských akcií za jediný den poskočila o 21 %. Finančníci se přitom nijak nestarali o to, že dokonce i Intel od platformy RIMM postupně ustupuje. Další doklad toho, že světové burzy se na technologie příliš neohlíží.

V červené části tabulky je situace o něco pochopitelnější. O účetním průšvihů společnosti Enterasys jsme se zmiňovali už posledně, zde tedy jen dodejme, že kvůli blížce neupřesněným nejasnostem společnost odložila nejen zveřejnění výroční zprávy, ale také plánované osamostatnění divize Aprisma. Na hodinu odešli tři čelní představitelé asijské pobočky a zbytek špičkového managementu dostal zákaz prodávat zaměstnanecké akcie, neboť jejich cena údajně neodráží skutečnou hodnotu společnosti. Výsledky celého šetření nelze čekat před koncem března.

Avšak to ještě nic není ve srovnání se společností Computer Associates. Zatímco jiné firmy čelí vyšetřování jen ze strany americké Komise pro cenné papíry, v případě CA se o účetnictví začali zajímat i lidé od federální prokuratury a FBI. Předmětem zájmu je 600 milionů USD, které společnost použila na jiný než původně deklarovaný účel. Abychom to převedli do obecné řeči: společnost CA splácí půjčenými penězi dříve poskytnutý úvěr. U nás za něco podobného "sedí" např. František Chvalovský. Když se k tomu přidá skutečnost, že renomované bankovní domy (mj. švýcarská banka UBS) se akcií CA zbavují a že samotná společnost omezuje některé aktivity (mj. ohlásila ukončení podpory pro některé antivirové produkty), můžeme směle říci, že zde máme dalšího kandidáta "na odstřel". Uvidíme, jak se současná situace projeví na výkonech hokejového klubu New York Islanders, který si šéfové CA před dvěma lety koupili.

V případě firmy Novell se investoři obávají nepříznivého krátkodobého výhledu, který byl prezentován v rámci výroční zprávy společnosti. Linuxová firma Red Hat se snad definitivně vrací na zem. Pokud jde o Adaptec, opravdu nevíme.

Karel Stachovec, autor@chip.cz

Vzestupy...				
Firma	Kurz akcií		Změna	
	1. 2.	8. 3.	Absolutní	Relativní
SGI	2,80	3,96	1,16	+41,43 %
Kyocera	56,66	76,00	19,34	+34,13 %
Rambus	7,11	9,41	2,30	+32,35 %
Sony	43,50	56,59	13,09	+30,09 %
NEC	7,01	8,81	1,80	+25,68 %

... a pády				
Firma	Kurz akcií		Změna	
	1. 2.	8. 3.	Absolutní	Relativní
Novell	5,17	4,15	-1,02	-19,73 %
Red Hat	8,45	6,75	-1,70	-20,12 %
Adaptec	18,04	13,99	-4,05	-22,45 %
C. Associates	34,28	18,65	-15,63	-45,60 %
Enterasys	10,80	4,97	-5,83	-53,98 %